

الوسائل المفيدة للحياة السعيدة
(للحرمين و الجمعية)

HANYOYI MASU AMFANI DON
SAMUN RAYUWA MAI DA'DI

HANYOYI MASU AMFANI DON SAMUN RAYUWA MAI DA'DI

Shiekh Abdurrahman Bn Nasir al-Sa'di

Hanyoyi Masu Amfani Don Samun Rayuwa Mai Dadi

Wallafar

**Shiekh Abdurrahman bn Nasir al-Sa'di (Allah
Ya yi masa rahama)**

Gabatarwa

Yabo ya tabbata Allah wanda Shi ne Ya cancanci dukkan yabo, kuma ina shaida cewa babu abin bautawa bisa cancanta sai Allah, Shi kadai yake ba Shi da abokin tarayya, kuma ina mai shaidawa Annabi Muhammadu bawanSa ne kuma ManzonSa ne, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi tare da alayansa da sahabban sa.

Bayan haka: Lallai hutun zuciya, da nutsunuwarta da farin cikinta da gushewar bakin cikinta da bacin ranta, shi ne abin nema ga kowane mutum, kuma da shi ne tsarkakakkiyar rayuwa take tabbata, kuma farin ciki da annashuwa suke cika. Da hakan akwai sabubba na addini, da sabubba na dabi'a, da sabubba na aiki, amma haɗuwar waɗannan gaba ɗaya ba ya yi wuwa sai ga muminaɗi, amma wasunsu, cewa koda sun

tabbata gare su ta wata fuskar da wani sababi masu hankulansu zasu yakesu a kansa. Saboda haka mafi amfanuwa kuma mafi tabbata kuma mafi kyan hali da makoma zai wucesu ta wasu fuskokin.

Amma kuma ni (a cikin wannan littafin nawa) zan fadi wasu sabubba da suka zo min don wannan babban abin neman, wanda kowa yake kokarin nemansa.

Daga cikin su akwai wanda ya samu da yawa daga cikinsu, sai ya rayu rayuwa ta farin ciki kuma mai dadi, kuma daga cikinsu akwai wanda ya kasa samunsu gaba dayansu sai ya rayu irin rayuwar tabewa, ya kuma rayu irin rayuwar wahalhalu, kuma daga cikinsu akwai wanda tsaka-tsakiya ne, gwargwadan yadda aka datar da shi. Kuma Allah shi ne mai datarwa wanda ake neman taimakonSa a kan dukkan alheri da kuma tunkudewa daga dukkanin sharri.

Fasali: Imani da aiki na gari.

Mafi girman sabubba ga hakan da kuma asalinsu da tushensu shi ne imani da aiki na gari, Maɗaukakin sarki Ya ce:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنشَأَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (97)

{Wanda ya aikata aiki na kwari daga namiji kō kuwa mace, alhāli yanā mūmini, to, hakīka Munā rāyar da shi, rāyuwa mai dādi. Kuma hakīka Munā sākā

musu lāḍarsu da mafi kyāwun abin da suka kasance sunā aikatāwa. 97} [al-Nahl: 97].

Sai Allah Maḍaukakin Sarki Ya bada labari Ya kuma yi alƙawari ga duk wanda ya haɗa imani da kuma yin aiki nagari, zai ba shi rayuwa mai daɗi a wannan gidan (na duniya), da sakamako mai kyau a wannan gidan, da kuma a gidan tabbata (na lahira).

Kuma sababin hakan a bayyane yake: Haƙiƙa cewa mumintai waɗanda suka yi imani da Allah, imani ingantacce, wanda yake jawuwa zuwa ga aiki nagari mai gyara zuciya da ɗabi’u yake gyara duniya da kuma lahira, tare da su akwai asali da tushe da suke karɓar duk wani abin da zai kai su ga samun farin ciki da annushuwa ko kuma sabubban damuwa da baƙin ciki da baƙin rai.

Suna karɓar abin da suke so, da wanda ya faranta musu, su gode da samunsu, su yi amfani da su cikin abin da zai amfanar. Idan kuma suka yi amfani da su ta wannan hanyar, sai ya samar musu wasu al’amura manya na farin ciki da su, da kwaɗayin wanzuwarsu da kuma albarkarsu, da fatan sakamakon masu godiya, waɗanda alƙhairansu da albarkatunsu suka zarce waɗannan ababen farin cikin waɗanda su ne ‘ya’yan itatuwansu.

Suna karɓar abubuwan ƙi da masu cutarwa da na baƙin ciki da baƙin rai da gogayya ga abin da za su iya gogayya da shi, da saukaƙa abin da za su iya saukaƙa

shi, da hakuri mai kyau kan abin da basu da makawa a kansa. Da haka ne suke samun daga tasirin abubuwan ki na gogayya mai amfani, da jarrabawa da karfi, kuma daga hakuri da neman lada da sakamako al'amura masu girma, wadanda a tare da su abubuwan ki suke gushewa, kuma farin ciki da burace-burace masu kyau su maye gurbinsu, da kuma kwaɗayi na samun falalar Allah da sakamakonSa, kamar yadda Annabi - tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi - ya bayyana game da wannan a cikin ingantaccen hadisi cewa ya ce: "Lamarin mumini da ban mamaki yake, dukannin al'amuransa alheri ne, idan abin farin ciki ne ya same shi sai ya godewa Allah, sai ya zamar masa alheri, idan kuma na sharri ne ya same shi sai ya yi hakuri, shi ma sai ya zamar masa alheri, sai dai hakan ba ya kasancewa ga kowa sai ga mumini". Muslim ne ya ruwaito shi.

Annabi sallallahu alaihi wa sallam ya ba da labari cewa lallai mumini ana ribanya ganimarsa da alherinsa da sakamakon ayyukansa a cikin dukkanin abin da yake samunsa na farin ciki da abubuwan ki; saboda haka za ka ga mutane biyu wani abu na alheri ko na sharri ya same su, sai a sami bambanci mai girma a cikin karbarsu, hakan kuwa saboda banbancin su ne a cikin imani da aiki na gari. Wanda ya siffantu da wadannan siffofi guda biyu, zaka samu ya karbi alheri ko sharri da abin da muka ambata na godiya da hakuri

da abin da yake biye musu, sai ya samar masa da farin ciki da annushuwa, da yayewar bakin ciki, da bacin rai, da damuwa, da kuncin rai da kuma wahalar rayuwa sai ya samu cikakkiyar rayuwa daddada a wannan gida (na duniya). Dayan kuma zai karbi abin da yake so da sharri da girman kai da shishshigi, sai dabi'unsu su canja ya kuma karbesu kamar yadda dabbobi suke karbarsu da hadama da firgita, kuma a tare da hakan cewa shi zuciyarsa ba'a huce take ba, suna tsotsarsu ta fuskoki masu yawa, sun tsotsa ta fuskar tsoronsa daga gushewar abubuwan da yake so, da kuma yawan abubuwa masu tasowa masu karo da su a mafi yawancin lokuta, da kuma ta fuskar cewa rayuka basa tsayawa a wata iyaka, bari dai ba za su gushe ba suna shaukin wasu abubuwan daban, da zasu iya samuwa, kuma watakila ba za su iya samuwa ba. Mu kaddara cewa abubuwan sun tabbata, to shi kuma bacin rai ne ta fuskokin da aka ambata kuma zai gamu da abubuwan ki da bacin rai da razani da tsoro da kosawa. Kada ka yi tambaya game da abin da yake faruwa gare shi na tabewar rayuwa, haka kuma daga cutukan tinani da jijiyoyi, da kuma tsoron da zai iya kai shi zuwa mafi munin halaye da mafi razanar abubuwan cutarwa, domin cewa shi ba ya kwadayin lada, kuma ba shi da hakurin da zai hakurtar da shi kuma ya sawwaka masa shi.

Kuma dukkanin wannan an gan su ta hanyar jarrabawa, misalin daya daga wannan nau'in idan ka lura da shi ka kuma dabbaka shi a kan halayen mutane, za ka ga bambanci mai girma tsakanin mumini mai aiki da abin da imaninsa ya hukunta, da kuma wanda ba haka yake ba. Shi addini yana kwadaitarwa - matukar kwadaitarwa - a kan wadatuwa da arzikin Allah, da kuma abin da Ya baiwa bayi daga falalarSa da karamcinSa mabambanta.

Shi mumini idan aka jarabce shi da wata rashin lafiya ko talauci, ko wani abu makamancin haka wadanda ka iya samun kowa, to lallai shi - da imanin sa da wadatar zucinsa da kuma yarda kan duk abin da Allah Ya tsaga masa -, sai ka same shi cikin farin ciki, ba ya neman wani abu daga zuciyar sa wanda ba'a kaddara masa ba, yana duba zuwa ga na kasansa, ba ya duba na sama da shi, da yawa ma sai ka same shi cikin farin ciki da annashuwa fiye da wanda Allah Ya bawa duk wani abu da yake bukata na duniya, amma kuma ba'a ba shi wadatar zuci ba.

Kamar yadda zaka sami wanda ba ya aiki da abin da imani yake hukuntawa, idan aka jarabce shi da wani abu na talauci ko rasa wani abu da yake bukata na duniya, sai ka same shi cikin matukar tashin hankali da tabewa.

Kuma wani misalin daban: Idan sabubban tsoro suka faru, kuma abubuwa masu tsoratarwa suka

sauka a kan mutum, zaka samu ingantaccen imani mai tabbata ne a zuciya, mai natsuwar rai ne, mai iya jujjuya shi da tafiyyar da shi ga wannan al'amarin wanda ya rudar da shi da abin da ke cikin ikonsa na tunani da faɗa da kuma aiki. Hakika ransa ya saba da wannan abun mai tsoratarwa mai ban haushi, to waɗannan sune halayen da suke hutar da mutum kuma suke tabbatar da zuciyarsa.

Kamar yadda kake samun wanda ya rasa imani da akasin wannan halin idan abubuwan tsoro suka faru sai zuciyarsa ta razana da su, hankalinsa ya tashi, tunanikansa su tarwatse, tsoro da razani su shige shi, tsoro na waje da bacin rai na baɗini waɗanda ba zai yi wu a faɗi haƙikaninsa ba sai su haɗar masa. Waɗannan nau'in mutane idan wasu daga cikin sabubba na ɗabi'a waɗanda suke buƙatar jarrabawa mai yawa ba su faru gare su ba, sai karfinsu ya kare kuma hankalinsa ya tashi, hakan saboda rashin imanin da zaisa su haƙuri ne, musamman ma dai a guri mai kunci, da halaye masu baƙanta rai masu tsoratarwa.

Mutumun kirki da kuma fajiri, mumini da kafiri dukkan su suna tarayya wajen koyon jarumta, da halayyar da zata tausasa musu duk wani abin da suke tsoro ko ta sauƙaƙa musu, sai dai mumini zai fita daban ta karfin imaninsa da haƙurinsa da tawakkalinsa da dogaronsa ga Allah da neman ladan wasu al'amura da jarumtarsa zata karu da su, kuma

takun tsoro ya saukaka gare shi, kuma musibu su saukaka a gare shi, kamar yadda Allah - Maɗaukakin sarki - Ya ce:

{...إِنْ تَكُونُوا تَأْلُمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلُمُونَ كَمَا تَأْلُمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ...}

{Idan kun kasance kuna jin zōgi, to, lalle sū ma, suna jin zōgi kamar yadda kuke jin zōgi. Kuma kuna tsammāni, daga Allah, abin da bā su tsammāni...} [al-Nisā': 104]. Kuma taimakon Allah na musamman zai tabbata a gare su da kuma kari wanda zai tarwatsa duk wani abin da suke tsoro, Allah - Maɗaukakin sarki - Ya ce:

{...وَأَصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ}

{...kuma ku yi haƙuri. Lalle ne Allah Yanā tāre da māsu haƙuri.} [al-Anfal: 46].

Kyautatawawa halitta da furuci da kuma aiki Daga cikin sabubban da suke kawar da bakin ciki da bacin rai da damuwa, kyautatawa halittu ta hanyar magana da kuma aiki, da nau'ikan alheri, kuma dukkaninsu alheri ne da kuma kyautatawa, kuma da su ne Allah Yake tunkudewa mutumin kirki da fajiri bakin ciki da bacin rai daidai gwargwadonsu, sai dai mumini ya fi samun cikakken rabo daga gare su, kuma yana bambanta da cewa kyautatawarsa mai bijirowa ce daga ikhlasi da kuma neman ladansa.

Sai Allah Ya saukaka masa aikata alheri saboda abin da yake fatansa na alheri, kuma Ya tunkude masa

abubuwan ki saboda ikhlasinsa da kuma neman ladansa. Allah - Maɗaukakain sarki - Ya ce:

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ
النَّاسِ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ اتَّيَعَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا 114﴾

{Bābu wani alhēri a cikin māsu yawa daga gānawarsu fāce wanda ya yi umurni da wata sadaka kō kuwa wani alhēri kō kuwa gyāra a tsakānin mutāne. Wanda ya aikata haka dōmin nēman yardōdin Allah to zā Mu bā shi lāda mai girma. 114} [al-Nisā': 114].

Sai (Allah) Maɗaukakin Sarki ya bada labari cewa duk waɗannan al'amuran alheri ne daga wanda ya aikata su, kuma alkairi shi yake jawo alkhairi, kuma yake tunkude sharri. Sannan cewa mumini mai neman lada, Allah zai yi masa sakamako mai girma, daga cikin jumullar ladan mai girma akwai: gusar da bakin ciki da bacin rai da kuma gurbatattun abubuwa da makancinsu.

Fasali: Shagaltuwa da wani aiki daga ayyuka, ko wani ilmi daga ilmai masu amfani.

Daga cikin sabubban da suke tunkude bacin rai wanda yake faruwa saboda tashin hankali, da shagaltar da zuciya da wasu daga cikin abubuwa masu gurbata farin ciki: Shagaltuwa da wani aiki daga cikin ayyuka ko wani ilimi daga cikin ilmai masu amfani; domin su suna shagaltar da zuciya daga shagaltuwa da

wannan al'amarin wanda ya bata masa. Wani lokacin ya kan manta saboda wadannan sabubban da suka dora masa bakin ciki da bacin rai, sai ransa ya yi farin ciki, kuma nishadinsa ya karu, wannan sababin shima abin yin tarayya ne tsakanin mumini da waninsa. Sai dai mumini yana bambanta saboda imaninsa da kuma ikhlasinsa da neman ladansa a cikin shagaltuwarsa da wannan ilimin da yake neman saninsa ko yake koyar da shi, haka kuma da aikin alherin da yake aikata shi. Idan ya kasance ibada ce to shi ibada ce, idan kuma wani abu ne na duniya ko na al'ada sai niyya ta gari ta kasance tare da shi. Da kuma nufin neman taimako da hakan a kan biyayya ga Allah, to hakan yana da tasiri mai aiki a cikin tunkude bakin ciki da bacin rai da kuma bakin ciki. Da yawa mutumin da aka jarraba da bacin rai da kuma lazimtar gurbacewar zuciyar, sai cututtuka mabambanta su saukar masa, sai maganinsa mai tasiri ya zamo (mantuwar sa da sababin da ya gurbata shi kuma ya sa shi bacin rai, da kuma shagaltuwarsa da wani aiki daga abubuwa masu muhimmanci).

Kuma ya kamata aikin da zai shagala da shi ya zamo ya dauke masa hankali ya kuma nutsu da shi, kuma yake da shauki a kansa; wannan zai sa ya kai ga abin da aka nufa mai amfani, Allah shi ne Mafi sani.

Tattaro tunani dukkaninsa a kan himmatuwa da aiki na wannan ranar. Daga cikin abubuwan da ake tunkude bakin ciki da bacin rai da su akwai tattaro

tunani dukkaninsa a kan himmatuwa da aiki na wannan ranar, da kuma yanke shi daga himmatuwa a cikin lokaci mai fuskantowa, da kuma bakin ciki a kan lokacin da ya wuce. Saboda haka ne Annabi - tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi - ya nemi tsari daga bakin ciki da bacin rai, don haka bakin ciki akan al'amuran da suka wuce wafanda dawo da su ko riskarsu ba zai yiwu ba to ba shi da wani amfani, kuma damuwa wadda take faruwa saboda tsoron nan gaba na iya cutarwa, to ya wajaba a kan bawa ya zama dan yinin sa ne, yana mai tattaro kokarinsa domin gyara yininsa da kuma lokacinsa na yanzu, domin tattarowar zuciya a kan hakan yana wajabta cikar ayyuka, kuma bawa yana kawar da bakin ciki da kuma bacin rai da shi. Annabi - tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi - idan zai yi wata addu'a ko zai shiryar da al'ummarsa zuwa ga wata addu'a, kadai yana kwadaitarwa ne tare da neman taimakon Allah da kwadayin falalarSa a kan kokari a cikin tabbatarwa don samun abin da yake rokon samunsa. Da kuma barin abin da ya kasance yake roko dan tunkude shi; domin cewa addu'a mai gwamuwa da aiki ce, bawa ya yi kokari kan abin da zai anfane shi a cikin addini da duniya, kuma ya roki Ubangijinsa samun abin nufinsa, kuma ya nemi taimakonSa a kan hakan, kamar yadda (Annabi) tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi - ya ce: (Ka kwadaitu kan abin da zai amfane ka, kuma

ka nemi taimakon Allah kada ka gajiya, idan wani abu ya same ka kada ka ce: Da na aikata kaza da kaza ne zai kasance, sai dai ka ce: Haka Allah Ya kaddara, kuma abin da Ya so shi Yake aikatawa, domin ita kalmar dana sani kofar Shaidan take budewa). Muslim ne ya rawaito shi. Annabi tsira da amincin Allah su kara tabbata a gare shi ya hada tsakanin umarni da kwadaitarwa kan abubuwa masu amfani a kowanne hali, da neman taimakon Allah, kada kuma ya bari karaya ko gajiya su rinjaye shi wanda ita ce kasala mai cutarwa, da sallamawa kan abubuwan da suka shude wadanda aka zartar, da shaidawa kan abin da Allah Ya hukunta kuma Ya kaddara.

Ya kuma sanya al'amura bangare biyu: Wani bangaren zai yiwu bawa ya yi kokari a cikin tabbatar da shi ko tabbatar da abin da zai yiwu daga gare shi, ko tunkufe shi, ko saukaka shi, to wannan bawa zai bayyana kokarinsa, kuma ya nemi taimako da abin bautarsa. Daya bangaren kuma hakan ba za ta yiwu ba, in hakan ya faru mutum ya kwantar da hankalinsa ya yarda ya kuma mika wuya, babu shakka kiyaye wannan tushen dalili ne da zai kawo masa farin ciki da yayewar bakin ciki da damuwa.

Fasali: Yawaita ambaton Allah - Maɗaukakin sarki -.

Kuma daga cikin mafi girman sabubba ga buɗewar kirji da kuma nutsuwarsa: yawaita ambaton Allah, domin hakan yana da tasiri mai ban mamaki a cikin buɗewar kirji da kuma nutsuwarsa, da gushewar bakin ciki da damuwa. (Allah) Maɗaukakin sarki Ya ce:

{...أَلَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ}

{To, da ambaton Allah zukāta suke natsuwa.} [al-Ra'ad: 28] Ambaton Allah yana da tasiri mai girma wajen cimma wannan abin nema a karan kansa , da kuma abin da bawa yake fata na sakamakonSa da ladanSa.

Zantarwa da ni'imomin Allah na zahiri da na boye. Haka nan ambaton ni'imomin Allah na zahiri da na baɗini, domin saninsu da bayanunsu, Allah Yana tunkuɗe bakin ciki da baɗin rai da shi, kuma Yana kwaɗaitar da bawa a kan godiyar da ita ce mafi girman mata kai kuma mafi kololuwarsu, ko da ace bawan yana cikin halin talauci ko rashin lafiya ko wasunsu daga nau'o'in bala'o'i. Domin idan ya haɗa tsakanin ni'imomin Allah a kansa — waɗanda ba za a iya kiɗiddige su ko kirga su ba — da abin ki da ya same shi, to ba za a sami wata dangantaka ga abin ki idan aka kwatanta shi da ni'imomin ba.

Idan aka jarabci bawa da wani abin ki da musibu, sai ya bi da su da hakuri da yarda da kaddara tare da mika wuya, sai nawinsu da wahalarsu su saukaka a gare shi, kuma burin bawa shi ne samun ladansu da sakamakonsu da kuma bautawa Allah ta hanyar tsayuwa da aikin hakuri da kuma yarda, sai yabar abubuwa masu daci su zama masu zaki sai zakin ladansu ya mantar da shi dacin hakurinsu.

Duba zuwa ga waɗanda suke kasa da mu. Kuma daga cikin mafi amfanin abubuwa a wannan bigiren, amfani da abin da Annabi - tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi - ya shirya a cikin hadisi ingantacce inda ya ce: (Ku yi duba zuwa ga wanda yake kasa da ku, kada ku yi duba zuwa ga wanda yake sama da ku, hakan zai sa ku godewa Allah ba za ku raina ni'imominSa gareku ba.) Muslim ne ya rawaito shi. To lallai idan bawa ya sanya wannan muhimmin hararo tsakanin idanuwansa ya auna shi, zai gani hakika ya fi da yawa daga cikin bayin Allah ta bangaren lafiya da abin da yake da alaƙa da ita, da ta bangaren arziki da abin da yake da alaƙa da shi duk tsananin halin da yake ciki, sai bakin cikinsa, tashin hankalinsa da damuwarsa su gushe, farin cikinsa da murnarsa su karu ganin cewa ya wuce waninsa a cikinsu daga waɗanda suke kasansa wurin dacewa da ni'imomin Allah (subhanahu wa ta'ala).

Kuma duk lokacin da bawa ya zurfafa tunaninsa kan ni'imomin Allah na zahiri da badini, na addini da na duniya, zai ga hakika Ubangijinsa Ya yi masa ni'imomi masu yawa Ya kuma kawar masa da sharrori masu yawa, babu shakka wannan yana kawar da bakin ciki da bacin rai, yana kuma wajabta farin ciki da jindadi.

**FASALI: Kokari wajen gusar da dalilan
da suke jawo bakin ciki, da kuma
cimma waɗanda suke jawo farin ciki.**

Daga cikin sabubba masu wajabta farin ciki da gusar da bakin ciki da bacin rai kokari wajen gusar da dalilan da suke jawo bakin ciki da kuma cimma waɗanda suke jawo farin ciki; wannan kuwa ta hanyar mantawa da abin da ya riga ya same shi na abubuwan ki, wanda ya wuce ba kuma zai iya dawo da shi ba, da saninsa cewa shagaltar da tunaninsa a cikinsu yana daga babin wasa da abin da ba zai yiwu ba, kuma cewa hakan wauta ce da hauka, Sai ya yi kokari ya yaki zuciyarsa wajen daina tunanin su, ya kuma yake ta wajen damuwa kan abin da zai zo daga abubuwan da yake rayawa waɗanda suka danganci talauci ko tsoro ko wanin haka na daga abubuwan ki waɗanda yake tsoron faruwar su a rayuwarsa ta nan gaba. Kuma ya san cewa lallai babu wanda ya san abin da zai faru a nan gaba a rayuwarsa na daga alheri ko na burin rayuwa ko na rashin daɗinta. Gabaki ɗayansu suna a

hannun Allah Mabuwayi Mai hikima, babu wani abu a hannun bayi daga gare su sai kokarin su ga sun kai ga alkhairai sun kuma kawar da abubuwan da zasu cutar da su, kuma bawa ya sani idan ya daina bata lokacinsa wajen damuwa kan al'amuran da suka shafi rayuwarsa ta nan gaba, ya dogara ga Allah kan cewa shi zai daidaita masa komai, ya kuma kwantar da hankalinsa. Idan ya aikata haka zuciyarsa zata nutsu kuma al'amuransa zasu gyaru, bakin ciki da damuwarsa za su gushe.

Amfani da Addu'a. Kuma daga mafi amfanin abin da yake kasancewa a cikin lura da al'amura masu fuskantowa (yin amfani da) wannan addu'ar wacce Annabi - tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi - ya kasance yana yin addu'a da ita: "[Ya Allah Ka gyara min addini na wanda shi ne kashin bayan al'amari na, kuma Ka gyara min duniya ta wacce nake rayuwa a cikinta, Ka kuma gyara min lahira ta wacce ita ce makoma ta. Ka sanya rayuwa ta zamo karin duk wani alheri a gare ni, kuma Ka sanya mutuwa ta zamo hutu ce a gare ni daga dukkan wani sharri](#)". Muslim ne ya rawaito shi. Haka kuma faɗarsa: "[Ya Allah rahamarka na ke fata, kar Ka bar ni da kaina daidai da kiftawar ido, Ka gyara min al'amura na dukkan su, ba bu wani abin bautawa da gaskiya sai Kai](#)". Abu Dawud ne ya rawaito shi da isnadi ingantacce. Idan bawa ya mai da hankali kan wannan addu'a wacce take kunshe da

gyaran rayuwarsa ta nan gaba ta bangaren addini da duniya da kuma halarto da zuciyarsa, da kyakkyawar niyya, tare da kokarinsa wajen tabbatar da hakan, Allah zai tabbatar masa da abin da ya roka yake kuma fata ya kuma yi aiki domin sa, sai ya juyar da bakin cikinsa zuwa farin ciki da jin dadi.

Fasali: Kaddarta mafi muni daga abubuwan da ka iya faruwa.

Kuma daga mafi amfanin sabubba na gusar da damuwa da bakin ciki idan wani abu ya faru ga bawa na masifu, shi ne ya yi kokari a saukaka su ta hanyar kaddarta mafi munin sakamakon al'amarin, kuma ya sabawa kansa a kan hakan. Idan ya aikata haka, to sai ya yi kokari ga saukaka abin da saukaka shi zai yiwu gwargwadon iko. Da wannan sabawar da kuma wannan kokarin mai amfani, bakin cikinsa da bace-bacen ransa za su gushe, sai wannan kokarin ya zama a cikin jawo amfani, kuma a cikin tunkude cutar da aka sawwakawa bawa.

Idan sabubban tsoro, da sabubban cututtuka, da sabubban talauci da rashi akan abin da yake sonsa daga abubuwan da yake so daban-daban suka saukar masa, to sai ya karbi hakan da nutsuwa da sabawa rai a kansu, kai a kan mafi tsananin abin da zai yiwu daga garesu, domin cewa sabawa rai a kan jurewa abubuwan ki, yana saukakasu kuma yana gusar da

tsananinsu, musammanma dai idan ya shagaltar da kansa ga karesu gwargwadan ikonsa, sai sabawa rai da kuma kokari mai amfani wanda yake shagaltarwa a kan himmatuwa da masifu su haɗu a cikin haɓkinsa, kuma ya yaƙi zuciya a kan sabunta karfin gogayya da abubuwan ki, tare da dogaronsa ga Allah a cikin hakan da kuma kyakkyawar natsuwa da Shi, kuma babu kokwanto cewa akwai fa'ida mai girma ga waɗannan al'amuran a cikin samuwar farin ciki da buɗewar kirji, tare da abin da bawa yake lura da shi na lada magaggauci da majinkirci, wannan angani kuma an jarraba, kuma waƙi'o'insa daga waɗanda suka jarraba shi yana da yawa sosai.

Fasali: Karfin zuciya, da rashin damuwarsa, da fusatarsa

Kuma daga mafi girman magungunan cutukan zuciya na jijiya, kai da ma cutukan jiki: Karfin zuciya da rashin tayar mata da hankali da fusatarsa ga baƙin ciki da raye-raye waɗanda munanan tunani suke jawo su. Da fushi da sake –sake kan abubuwa masu raɗaɗi da fargabar faruwar al'amura marasa kyau, da gushewar ababen so, hakan sai ya jefa mutum cikin bacin rai, da baƙin ciki da cututtukan zuciya da na jiki da rugujewar jijiya wanda yana da tasiri mummuna, wanda mutane sun shaida cutarwar hakan da yawa.

Dogaro ga Allah. A duk lokacin da zuciya ta dogara ga Allah, ta yi tawakkali da Shi, kuma bai mika wuya ga dimauce-dimauece ba, kuma raye-raye munana basu mallake shi ba, kuma ya amincewa Allah kuma ya yi kwadayi a samun falalarSa, sai bakkan ciki da bace-bacen rai su kau daga gare shi, kuma mafi yawa daga cututtuka na jiki da zuciya su gushe daga gare shi, sai karfi da budewar kirji da farin cikin da ba za'a iya izinar su ba sai su tabbata ga zuciya. Da yawa asibitoci suka cika daga masu cututtukan dimuwa da munanan tunani, da yawa wadannan al'amuran suka yi tasiri a kan zuciyar mafi yawa cikin karfafa, ballantana kuma raunana, da yawa ma sukan kai zuwa ga wauta da hauka. Wanda ya samu lafiya shi ne wanda Allah Ya ba shi lafiya kuma Ya datar da shi ga yakar kansa don samun sabubba masu amfani masu karfafa zuciya, masu kare damuwarta, (Allah) - Madaukakin sarki -Ya ce:

{...وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ...}

{Kuma wanda ya dōgara ga Allah, to, Allah ne Ma'ishinsa...} [al-Dalak: 3] Wato Ya isar masa dukkan abin da yake damunsa na al'amarin addininsa da kuma duniyarsa.

Wanda ya dogara ga Allah mai karfin zuciya ne, dimauce-dimauece ba zasu yi masa tasiri ba, kuma hadarirrika ba zasu dame shi ba saboda saninsa cewa hakan yana daga raunin rai, da rauni da tsoron da ba

shi da hakika, kuma tare da hakan zai san cewa Allah hakika Ya lamuncewa wanda ya dogara gare Shi da cikakkiyar isuwa, sai ya amincewa Allah kuma ya nutsu ga alkawarinSa. Sai bakin cikinsa da damuwarsa su gushe, kuma ya canja tsananinsa zuwa sauƙi, kuma bakin cikinsa ya koma farin ciki (al-Tarhu ma'anarsa: Bakin ciki), kuma tsoronsa ya koma aminci, muna rokonSa (Allah) - Maɗaukakin sarki - kariya kuma Ya yi mana falala da karfin zuciya da kuma tabbatar ta, da kuma cikakken dogaro wanda Allah Ya lamuncewa ma'abotansa da dukkan alheri, da kare dukkanin abin ki da cuta (alDair: Cuta).

Fasali: Sabawa rai da hakuri da aibobin wasu.

Kuma cikin faɗin Annabi - tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi -: "**Mumini ba ya kin mumina, in ya ki wata ɗabi'ar daga gare ta, zai so wata ɗabi'ar daga gare ta**". Muslim ne ya rawaito shi.

Fa'idodi biyu masu girma:

Na farkonsu: Shiryarwa kan yadda zaka mu'amalanci mata da ɗan uwa, da aboki, da abokin mu'amala, da dukkanin wanda tsakaninka da shi akwai wata alaƙa ko cudanya; kuma ya kamata ka sawa ranka cewa dole ne wannan ɗin ya zamo yana da aibi ko wata tawayar ko wani abu da kake kinsa. Idan ka sami haka, sai ka haɗa tsakanin wannan da abin da

ya wajaba a kanka ko ya kamata na karfafa alaka da wanzar da soyayya, ta hanyar tunawa da abin da yake da shi na kyawawan dabi'u da manufofi kebantattu da na gamewa. Da wannan kau da kan ne daga munanan abubuwa da lura da kyawawan abubuwa, abokantaka da alaka zasu dawwama, hutu ya cika, kuma hakan ya tabbata a gare ka.

Fa'ida ta biyu: Gusar da bakin ciki da damuwa da kuma firgici, da wanzuwar tsarkin rai, haka kuma da tsayuwa kan hakkoiki na wajibi da na mustahabai, da samun nutsuwa tsakanin bangarorin guda biyu. Wanda bai shiryu da wannan abin da Annabi - tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi - ya ambata ba, sai ya juyar da al'amari akasinsa, ya lura da munana, ya rufe idonsa daga kyawawa, to babu makawa zai shiga cikin damuwa, babu makawa kuma soyayyar da ke tsakaninsa da wanda yake da alaka da shi za ta gurbace, kuma da yawa daga cikin hakkoikin da ke rataye a wuyansu na kiyaye su za su yanke.

Da yawa daga cikin mutane ma'abota himma babba, suna tanadawa kansu hakuri da nutsuwa yayin afkuwar masifu da abubuwa masu ban tsoro. Sai dai suna damuwa a wurin kananan al'amura, sai amintaka ta gurbace, kuma dalili akan haka shi ne cewa su sun sabawa kawunansu wurin tarbar manyan abubuwa amma basu shirya karbar kananan ba, sai su cutar da su, su yi kuma tasiri akan hutunsu. Tsayayyen mutum

shi ne a kullum yake sabawa kansa wajen tarbar manya da kananan abubuwa ya kuma roki Allah Ya taimake shi a kansu, kar Ya bar shi da kansa dai dai da kiftawar ido, to a wannan yanayin sai kananan abubuwan su saukaka a gare shi kamar yadda manyan suka saukaka gare shi. Sai ya wanzu yana mai nutsuwar rai mai nutsuwar zuciya, yana mai hutawa.

Fasali: Rashin zarcewa wajen biye wa damuwa.

Mai hankali shi ne wanda ya san cewa ingantacciyar rayuwarsa rayuwar jin dadi da nutsuwa ce, kuma hakika ta gajarta kwarai; bai kamata ya gajarta ta da bacin rai da sakinta tare da gurbace-gurbace ba, domin hakan kishiyar ingantacciyar rayuwa ce. Saboda haka ya yi rowa da rayuwarsa, kada yawanta ya tafi ganima ga bacin rai da gurbace-gurbace. Kuma babu bambanci a wannan tsakanin mai biyayya da fajiri; sai dai mumini shi ne mafi yawan rabo wajen tabbatsuwa da wannan siffa, da rabo mai amfani a nan kusa ko a jinkirta masa.

Kwatantawa tsakanin ni'imomin Allah da abin da ya same shi wanda baya so. Kuma ya kamata a gare shi, idan abin ki ya same shi ko na tsoro ya hada tsakanin ragowar ni'imomin da aka yi masa na Addini ko wadanda suka shafi duniya, da abin da ya same shi na rashin jin dadi, to a wurin hadawar yawan abin da yake

cikin sa na ni'imomi zai bayyana, da kuma dusashewar abin da ya same shi na rashin jin dadi.

Haka nan, zai hada tsakanin abin da yake jin tsoron cutuwarsa, da kuma damammakin kuɓuta daga gare su. Ba zai bar raunin yiwuwar ya rinjayi damammaki masu karfi ba, da hakan ne bakin cikinsa da tsoronsa zasu gushe, kuma ya kaddara mafi girman abin da zai kasance daga damammakin da yake tunanin zasu same shi, sai ya tanadarwa kansa dan faruwarsu idan sun faru, kuma ya yi kokari a cikin tunkude abin da bai faru daga gare su ba, haka kuma a cikin dauke abin da ya faru ko saukaka shi.

Cutarwar mutane tana kansu muddin ba ka shagaltar da kanka da ita ba. Kuma daga al'amura masu amfani shi ne ka sani cewa cutarwar mutane gare ka musamman ta bangaren munanan maganganu ba za su cutar da kai ba, sai dai su cutar da su. Sai dai in ka shagaltar da kanka wajen mai da hankalinka kansu ka sanya su cikin ranka, a wannan lokacin sai su cutar da kai kamar yadda ta cutar da su, idan kuwa ba ka kula da su ba to ba za su cutar da kai da komai ba.

Ka kyautata rayuwarka da tunani masu amfani. Ka sani cewa rayuwarka tana tafiya ne daidai da tunaninka; idan tunaninka ya kasance a kan abin da zai maka amfani a Addininka da rayuwarka ta duniya, rayuwarka ta zamo mai kyau mai kunshe da farin ciki;

in ko ba haka ba, to sai al'amarin ya kasance akasin haka.

Kasancewar mu'amala domin Allah ba domin halitta ba. Daga mafi amfanin al'amura ga kore bakin ciki shi ne ka sabawa kanka cewa kada ka nemi godiya a wajen kowa sai a wajen Allah. Idan ka kyautatawa wanda yake da hakki a kanka ko wanda ba shi da shi, to ka sani cewa wannan mu'amala ce tsakaninka da Allah, kada ka damu da godiyar wanda ka kyautatawa, kamar yadda Allah - Maɗaukakin sarki - Yake cewa dangane da hakkin bayinSa na musamman:

{إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا 9}

{(Suna cewa): "Munã ciyar da ku ne dömin nēman yardar Allah kawai, bã mu nufin sãmun wani sakamako daga gare ku, kuma bã mu nufin gödiya. 9} [al-Insan: 9].

Kuma wannan yana kara karfafuwa a cikin mu'amalantar iyalai da 'ya'ya da karfin alakar ka da su. A duk lokacin da ka sabawa kanka watsar da sharri daga gare su, to ka huta kuma ka hutar. Yana daga abubuwan da suke janyo hutu, ruƙo da falaloli da kuma aiki a kansu bisa manufa ta hankali ba tare da ɗorawa kai abin da zai dameka ba. Zaka koma a kan benanka kana a taɓe daga samun falala, inda ka shiga karkatacciyar hanya, wannan yana daga hikima, kuma ka zaɓi tatattun al'amura masu zaƙi daga gurbatattun

al'amura, da haka ne abubuwa masu kyau masu dadi zasu karu, kuma abubuwa gurbatattu zasu gushe.

Shagaltuwa da abin da ke da amfani, ba da abin da ke da cutarwa ba. Ka sanya al'amura masu amfani a gabanka ka yi aiki don tabbatar da su, kada ka waiwayi abubuwa masu cutarwa saboda kar su jawo maka bacin rai da damuwa, kuma ka nemi taimako ta hanyar hutawa da tara hankalinka wuri guda wajen yin ayyuka masu muhimmanci.

Gamawa (kawad da) ayyuka a nan take. Daga cikin al'amura masu amfani akwai karar da ayyuka a kan lokaci, da sadaukar da kai don abin da zai zo nan gaba; saboda ayyuka idan ba a karar da su ba sai ragowar ayyukan da suka gabata su taru a kanka, kuma su haɗu da ayyukan da za su biyo baya. Sai nauyinsu ya tsananta; amma idan ka gama komai a lokacinsa sai ka fuskanci masu zuwa da karfin tunani da karfin aiki.

Jerantawa abubuwan da suka fi cancanta tare da neman shawara. Kuma yana kamata ka zabi ayyuka masu muhimmanci masu amfani, sannan a cikin masu muhimmancin ma ka zabi waɗanda suka fi muhimmanci, kuma ka mai da hankalinka kan waɗanda kafi karkata gare su, kuma ka zage damtse a kan su, domin kishiyar hakan yakan haifar da gajiyawa da kosawa da kuma tabarbarewa. Ka nemi taimako kan haka ta yin kyakkyawan tunani tare da neman shawara, saboda duk mai neman shawara ba ya yin da

na sani. Ka yi nazari mai kyau kan abin da kake son aikatawa, idan ka tabbatar da maslahar kuma ka yi niyya to sai ka dogara ga Allah, hakika Allah Yana son masu tawakkali.

Dukkan yabo ya tabbata ga Allah Ubangijin talikai.

Allah Ya yi dadin tsira da aminci ga shugabanmu (Annabi) Muhammad da alayensa da sahabbansa.

Teburin bayani

HANYOYI MASU AMFANI DON SAMUN RAYUWA MAI DADI	2
Hanyoyi Masu Amfani Don Samun Rayuwa Mai Dadi	2
Wallafar	2
Shiekh Abdulrahman bn Nasir al-Sa'di (Allah Ya yi masa rahama)	2
Gabatarwa	2
Fasali: Imani da aiki na gari.....	3
Fasali: Shagaltuwa da wani aiki daga ayyuka, ko wani Ilmi daga ilmai masu amfani.	10
Fasali: Yawaita ambaton Allah - Madaukakin sarki -.	14
FASALI: Kokari wajen gusar da dalilan da suke jawo bakin ciki, da kuma cimma waɗanda suke jawo farin ciki.	16
Fasali: Kaddarta mafi muni daga abubuwan da ka iya faruwa. .	18
Fasali: Karfin zuciya, da rashin damuwarsa, da fusatarsa	19
Fasali: Sabawa rai da hakuri da aibobin wasu.	21
Fasali: Rashin zarcewa wajen biye wa damuwa.	23